

คู่มือโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ไม้ผล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
ของจังหวัดหนองคาย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กรมส่งเสริมการเกษตรยังคงมีการดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2566 ต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จำนวน 3 ปีเท่านั้น ซึ่งในขณะนี้โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้ดำเนินการมาถึงปีที่ 8 แล้ว โดยแปลงใหญ่ ปี 2559 - ปี 2563 จะต้องดำเนินขับเคลื่อนการทำงานด้วยความเข้มแข็งของตนเองจะไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในปีนี้

สำหรับแปลง ปี 2566 นั้น เปรียบเสมือนแปลงน้องใหม่ที่มีการรวมกลุ่มการผลิต การตลาด และจะต้องเป็นแปลงที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสำรวจว่ามีศักยภาพในการดำเนินการแบบแปลงใหญ่ มีความพร้อมดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานในรูปแบบแปลงใหญ่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (รับรองภายใน 31 ธ.ค.65) โดยเงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม้ผลมีดังนี้

- 1) เกษตรกรสมัครใจรวมกลุ่ม เข้าร่วมดำเนินการ โดยเป็นการรวมแปลงผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน แปลงไม่จำเป็นต้องอยู่ติดกันเป็นผืนเดียว แต่ควรอยู่ภายในชุมชนที่ใกล้เคียงกัน
- 2) ขนาดพื้นที่แปลงใหญ่ไม้ผลต้องมีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 30 ไร่ หรือเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย

1. กิจกรรมและงบประมาณในการพัฒนาแปลงไม้ผลในแต่ละปีแตกต่างกัน สรุปภาพรวมได้ดังนี้

แปลงใหญ่ไม้ผล	ขนาด	กิจกรรม 5.1.2 พัฒนาแปลงไม้ผล ยึดหลักการดำเนินการแบบบูรณาการ (T&V System) บรรลุเป้าหมาย 5 ด้าน ได้แก่ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหารจัดการ			
		1. วิเคราะห์แผน ทำแผนธุรกิจ ปรับปรุงข้อมูลและจัดเก็บข้อมูลรายแปลง	2. ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรและบริหารจัดการ	3. เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร	4. จัดทำแปลงเรียนรู้
ปี 2564 แปลงปีที่ 3	S		8,000 บาท	35,000	--
	M		12,000 บาท	40,000	--
	L		16,000 บาท	50,000	--
	XL		20,000 บาท	60,000	--
ปี 2565 แปลงปีที่ 2	S		8,000 บาท	35,000	--
	M		12,000 บาท	40,000	--
	L		16,000 บาท	50,000	--
	XL		20,000 บาท	60,000	--
จุดเน้น	แปลงใหญ่ปี 2562-2563	บรรลุเป้าหมาย 5 ด้าน ใช้ข้อมูล IFPP	พัฒนาคุณภาพ บริหารจัดการกลุ่ม เชื่อมโยงตลาด	วัสดุประกอบความรู้ เพื่อเพิ่มมูลค่า	-
ปี 2566 แปลงปีที่ 1	S		8,000 บาท	--	40,000
	M		12,000 บาท	--	50,000
	L		16,000 บาท	--	60,000
	XL		20,000 บาท	--	70,000
จุดเน้น	แปลงใหญ่ปี 2564	บรรลุเป้าหมาย 5 ด้าน เก็บข้อมูลพื้นฐานแปลงและบันทึกในระบบ co_farm.doe.go.th	ลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาสู่ SF กลุ่มเข้มแข็ง	-	เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล
ตัวชี้วัด	เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ไม้ผล ไร่ละ 60 มีการลดต้นทุน และผลผลิตเพิ่มขึ้น				

2. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

2.1 แปลงใหญ่ปี 2566 จำนวน 1 แปลง ได้แก่

- 1) แปลงใหญ่ทุเรียน ตำบลนาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

3. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานในกิจกรรมการพัฒนาแปลงไม้ผล มีดังนี้

3.1 แปลงใหญ่ไม้ผล ปี 2564 (แปลงปีที่ 3)

3.1.1 การวิเคราะห์จัดทำแผนรายแปลงและจัดทำแผนธุรกิจ ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- 1) ปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานแปลงใหญ่ไม้ผล ติดตามและประเมินผล และจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของกลุ่มในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ผลผลิตที่ได้ ต้นทุนการผลิต คุณภาพมาตรฐานการผลิต และการตลาด

- 2) จัดเวทีวิเคราะห์เพื่อทบทวนและปรับปรุงเป้าหมายการพัฒนาของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลมาบันทึกในระบบ Co-farm.doae.go.th โดยใช้ข้อมูลแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ประกอบการวิเคราะห์ ประเมินผลและจัดเก็บข้อมูลตามแบบจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การลดต้นทุนการผลิต 2) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 3) การพัฒนาคุณภาพ 4) การพัฒนาด้านการตลาด และ 5) การพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม/องค์กร

3.1.2 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรและบริหารจัดการ (เน้นการพัฒนาคุณภาพ การเชื่อมโยงการตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม) ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อให้มีการรวมกลุ่มบริหารจัดการร่วมกัน ร่วมกันผลิต และจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน โดยใช้แนวทางการพัฒนา Smart Group โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- 1) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดความเข้มแข็ง และด้านการตลาดเพื่อสามารถเข้าถึงความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมร่วมด้วย ซึ่งอาจบูรณาการร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ จากหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร และที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้ ต้องมีการบูรณาการจัดทำหลักสูตรการจัดทำแผนธุรกิจ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือสินเชื่อต่าง ๆ ได้ ซึ่งรูปแบบการถ่ายทอดความรู้จะเป็นการจัดเวที ภาคบรรยายหรือฝึกปฏิบัติควบคู่กับการศึกษาดูงานจากแปลงตัวอย่าง การพบปะแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม และเกิดการเชื่อมโยงการตลาดส่งผลให้เกิดการเจรจาซื้อขายผลผลิตล่วงหน้าได้ในอนาคตตามความเหมาะสม โดยมีรายละเอียดตัวอย่างหลักสูตรตามเอกสารแนบที่ 1

หมายเหตุ : แปลงใหญ่ไม้ผล กรณี ชนิดไม้ผลที่เป็น Champion Products ได้แก่ ทุเรียน มะม่วง ลำไย ต้องมีการถ่ายทอดหลักสูตรประเด็นการควบคุมดูแลป้องกันโรคแมลงก่อนการส่งออกเป็นหลัก รายละเอียดเอกสารแนบที่ 2

- 2) ดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยดำเนินการร้อยละ 60 ภายในไตรมาสที่ 1 แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ 2 โดยกรมส่งเสริมการเกษตรสนับสนุนงบประมาณตาม ข้อ 2

- 3) ประเมินผลและสรุปผลการถ่ายทอดความรู้ตามระบบ e-project ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร ภายในไตรมาสที่ 3

3.1.3 เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร/สนับสนุนปัจจัย/วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) นำผลสรุปที่ได้ในการทบทวนและปรับปรุงเป้าหมายการพัฒนาและแผนพัฒนารายแปลงเพื่อพัฒนาผลผลิตของแปลงได้ทั้งก่อนและหรือหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่า จากการนำผลสรุปจากข้อ 3.1.1 มาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูป เพื่อกำหนดวิธีการและรูปแบบของการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานและเพิ่มมูลค่าสินค้าของแปลง ตัวอย่างการเพิ่มมูลค่า/แปรรูป เช่น

- การเพิ่มมูลค่าก่อนเก็บเกี่ยว ได้แก่ การใช้ฮอร์โมนบังคับออกนอกฤดู การเพิ่มธาตุอาหารให้แก่พืช เป็นต้น

- การเพิ่มมูลค่าหลังเก็บเกี่ยว ได้แก่ การทำบรรจุภัณฑ์ การทำ QR Code AR Code การใช้วัสดุที่จำเป็นต่าง ๆ ในการแปรรูปผลผลิตต่าง ๆ การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผ่านระบบสารสนเทศ เป็นต้น

2) สร้างความเข้าใจและความรู้ให้กับสมาชิก โดยการถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูปให้ผลผลิตได้ตามความต้องการร่วมกันจากผลการวิเคราะห์และสามารถนำมาปฏิบัติได้ โดยภาครัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเป็นวัสดุ เพื่อประกอบการให้ความรู้เพื่อเพิ่มมูลค่าตามการวิเคราะห์

3) สรุปผลการสร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูปส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร ภายในกรกฎาคม 2566

3.2 แปลงใหญ่ไม้ผล ปี 2565 (แปลงปีที่ 2)

3.2.1 การวิเคราะห์จัดทำแผนรายแปลงและปรับปรุงข้อมูล ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) ปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานแปลงใหญ่ไม้ผล ติดตามและประเมินผล และจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของกลุ่มในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ผลผลิตที่ได้ ต้นทุนการผลิต คุณภาพมาตรฐานการผลิต และการตลาด

2) จัดเวทีวิเคราะห์เพื่อทบทวนและปรับปรุงเป้าหมายการพัฒนาของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลมาบันทึกในระบบ Co-farm.doae.go.th โดยใช้ข้อมูลแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ประกอบการวิเคราะห์ ประเมินผลและจัดเก็บข้อมูลตามแบบจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การลดต้นทุนการผลิต 2) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 3) การพัฒนาคุณภาพ 4) การพัฒนาด้านการตลาด และ 5) การพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม/องค์กร

3.2.2 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรและบริหารจัดการ (เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการกลุ่ม การเชื่อมโยงตลาด) ดำเนินการโดยสำนักงานอำเภอ เพื่อให้มีการรวมกลุ่มบริหารจัดการร่วมกัน รวมกันผลิต และจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน โดยใช้แนวทางการพัฒนา Smart Group โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการองค์กรให้เกิดความเข้มแข็ง และด้านการตลาดเพื่อสามารถเข้าถึงความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมร่วมด้วย ซึ่งอาจบูรณาการร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ จากหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร และที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้ ต้องมีการบูรณาการจัดทำหลักสูตรการจัดทำแผนธุรกิจ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือสินเชื่อต่าง ๆ ได้ ซึ่งรูปแบบการถ่ายทอดความรู้จะเป็นการจัดเวที ภาควิชาบรรยายหรือฝึกปฏิบัติควบคู่กับการศึกษาดูงานจากแปลงตัวอย่าง การพบปะแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการ

กลุ่ม และเกิดการเชื่อมโยงการตลาดส่งผลให้เกิดการเจรจาซื้อขายผลผลิตล่วงหน้าได้ในอนาคตตามความเหมาะสม สอดคล้องตามความต้องการของกลุ่ม โดยมีรายละเอียดตัวอย่างหลักสูตรตามเอกสารแนบที่ 1

หมายเหตุ : แปลงใหญ่ไม้ผล กรณี ชนิดไม้ผลที่เป็น Champion Products ได้แก่ทุเรียน มะม่วง ลำไย ต้องมีการถ่ายทอดหลักสูตรประเด็นการควบคุมดูแลป้องกันโรคแมลงก่อนการส่งออกเป็นหลัก เอกสารแนบที่ 2

2) ดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยดำเนินการร้อยละ 60 ภายในไตรมาสที่ 1 แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ 2 โดยกรมส่งเสริมการเกษตรสนับสนุนงบประมาณตาม ข้อ 2

3) ประเมินผลและสรุปผลการถ่ายทอดความรู้ตามระบบ e-project ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร ภายในไตรมาสที่ 3

3.2.3 เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร/สนับสนุนปัจจัย/วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) นำผลสรุปที่ได้ในการทบทวนและปรับปรุงเป้าหมายการพัฒนาและแผนพัฒนารายแปลงเพื่อพัฒนาผลผลิตของแปลงได้ทั้งก่อนและหรือหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่า จากการนำผลสรุปจากข้อ 3.2.1 มาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูป เพื่อกำหนดวิธีการและรูปแบบของการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานและเพิ่มมูลค่าสินค้าของแปลง ตัวอย่างการเพิ่มมูลค่า/แปรรูป เช่น

- การเพิ่มมูลค่าก่อนเก็บเกี่ยว ได้แก่ การใช้ฮอร์โมนบังคับออกนอกฤดู การเพิ่มธาตุอาหารให้แก่พืช เป็นต้น

- การเพิ่มมูลค่าหลังเก็บเกี่ยว ได้แก่ การทำบรรจุภัณฑ์ การทำ QR Code AR Code การใช้วัสดุที่จำเป็นต่าง ๆ ในการแปรรูปผลผลิตต่าง ๆ การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผ่านระบบสารสนเทศ เป็นต้น

2) สร้างความเข้าใจและความรับรู้ให้กับสมาชิก โดยการถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูปให้ผลผลิตได้ตามความต้องการร่วมกันจากผลการวิเคราะห์และสามารถนำมาปฏิบัติได้ โดยภาครัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเป็นวัสดุ เพื่อประกอบการให้ความรู้เพื่อเพิ่มมูลค่าตามการวิเคราะห์

3) สรุปผลการสร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูปส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร ภายในกรกฎาคม 2566

3.3 แปลงใหญ่ไม้ผล ปี 2566 (แปลงปีที่ 1) (จำนวน 1 แปลง) : รับรองแปลง ภายใน 31 ธ.ค. 65

3.3.1 การวิเคราะห์จัดทำแผนและการจัดเก็บข้อมูล ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) จัดเวทีวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและแผนพัฒนารายแปลงในปีที่ 1 โดยรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการให้ครบถ้วนตามเงื่อนไขการดำเนินงานในรูปแบบแปลงใหญ่ และใช้เครื่องมือ IFPP ในการวิเคราะห์และวางแผนการผลิตรายบุคคล **ประเมินผลและจัดเก็บข้อมูลตามแบบจัดเก็บข้อมูล** ตามการบริหารจัดการรูปแบบแปลงใหญ่ใน 5 ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพ การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน GAP การบริหารจัดการ และการตลาด พร้อมทั้งประเมินผลจัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานของกลุ่มในประเด็นต่าง ๆ

2) ติดตามและจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานแปลงใหญ่ไม้ผลมาบันทึกในระบบ Co-farm.doae.go.th ภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2566

3.3.2 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรและบริหารจัดการ (เน้นด้านการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรสู่ Smart Farmer และความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร/องค์กร/วิสาหกิจชุมชน การตลาดและเชื่อมโยง) ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผลคุณภาพดีโดยเน้นการผลิตแบบปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี การใช้พันธุ์ดีตรงตามความต้องการของตลาด การดูแลสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับราคา โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพไม้ผลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดความเข้มแข็ง และด้านการตลาดเพื่อสามารถเข้าถึงความต้องการของผู้บริโภคไม้ผลได้อย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมร่วมด้วย ซึ่งอาจบูรณาการร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ จากหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร และที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งจะเป็นภาคบรรยายหรือฝึกปฏิบัติควบคู่กับการศึกษาดูงานจากแปลงตัวอย่างเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพไม้ผล การบริหารจัดการกลุ่ม และเกิดการเชื่อมโยงการตลาดนำไปสู่การซื้อขายล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ โดยมีรายละเอียดตัวอย่างหลักสูตรตามเอกสารแนบที่ 1

2) สนับสนุนการรวมกลุ่ม มีการบริหารจัดการร่วมกัน รวมกันผลิต และรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน โดยใช้แนวทางการพัฒนา Smart Group ของกรมส่งเสริมการเกษตร

3) ดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยดำเนินการร้อยละ 60 ภายในไตรมาสที่ 1 และแล้วเสร็จภายในไตรมาส 2 โดยกรมส่งเสริมการเกษตรสนับสนุนงบประมาณตามข้อ 2

4) ประเมินผลและสรุปผลการถ่ายทอดความรู้ตามระบบ e-project ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร ภายในเดือนกรกฎาคม 2566

หมายเหตุ : แปลงใหญ่ไม้ผล กรณี ชนิดไม้ผลที่เป็น Champion Products ได้แก่ทุเรียน มะม่วง ลำไย ต้องมีการถ่ายทอดหลักสูตรประเด็นการควบคุมดูแลป้องกันโรคแมลงก่อนการส่งออกเป็นหลัก รายละเอียดตามเอกสารแนบที่ 2

3.3.3 จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรอำเภอ ซึ่งดำเนินการคัดเลือกพื้นที่ที่จะจัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผลจากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม้ผล ปี 2566 โดยจัดทำแปลงเรียนรู้ อย่างน้อย 2 ไร่ เพื่อใช้เป็นจุดสาธิตและถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกแปลงใหญ่ในพื้นที่ โดยให้เน้นหนักในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตตามผลการวิเคราะห์จากกิจกรรมข้อ 3.3.1 โดยรัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับวัสดุการเกษตร วัสดุสำนักงาน หรืออื่น ๆ ที่มีความจำเป็นเพื่อพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่ไม่ใช่ครุภัณฑ์ เช่น ระบบน้ำ ปุ๋ย สารเคมี ฮอร์โมน ถังห่อ ฯลฯ พร้อมทั้งจัดทำป้ายแปลงเรียนรู้ ขนาด 1 เมตร x 1.5 เมตร ปรากฏรายละเอียดประกอบด้วย ชื่อเจ้าของสวน ที่ตั้งสวน และชื่อแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม้ผลชนิดใด เช่น แปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล (ทุเรียน) โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ทุเรียน) จังหวัดจันทบุรี เป็นต้น รายละเอียดตามเอกสารแนบ 3

หลักเกณฑ์เงื่อนไขที่ใช้คัดเลือกการจัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล

1) เป็นสถานที่ยังคงเป็นจุดสาธิตศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผลในปัจจุบัน หรือสถานที่ใหม่ที่ไม่มี ศพก. ตั้งอยู่ แต่จะต้องเป็นแปลงที่มีศักยภาพและความพร้อมของสมาชิกในแปลงปี 2566

2) พื้นที่สวนควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 5 ไร่

3) เป็นพื้นที่ที่ปลูกไม้ผลชนิดเดียวกันกับที่เสนอขอเป็นแปลงใหญ่ และควรเป็นพื้นที่ที่ให้ผลผลิตต่อเนื่องกันแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ฤดูกาล

4) ควรมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ หรือมีระบบการให้น้ำที่เพียงพอสำหรับการผลิตไม้ผล คุณภาพดีตลอดฤดูการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังออกดอก ติดผล จนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต

5) ควรอยู่ในบริเวณที่มีสวนไม้ผลของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่เพื่อที่จะสามารถให้เกษตรกรในพื้นที่แปลงใหญ่มาศึกษาดูงานในพื้นที่ได้สะดวก

6) ควรอยู่ติดถนน หรือพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวก ผู้คนผ่านไปมาสามารถมองเห็นได้ง่าย

7) เกษตรกรเจ้าของพื้นที่ต้องมีความพร้อม ขยันหมั่นเพียร เสียสละ สามารถเป็นวิทยากรอบรมได้เป็นอย่างดีและ/หรือขยายผลความสำเร็จต่อไปยังเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8) เกษตรกรเจ้าของพื้นที่ต้องมีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการและยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดในการดำเนินการ ตลอดจนคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ได้

ตัวอย่าง ประเด็นหลักสูตรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้

ในโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม้ผล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

เกษตรกรที่เป็นสมาชิกในแปลงไม้ผลทุกชนิดควรมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการลดต้นทุนการผลิตในแปลงของตนเองให้ได้ก่อนเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญของการเข้าสู่ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามไม้ผลทุกชนิดยังมีประเด็นเฉพาะทางวิชาการที่ควรนำมาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรร่วมกัน ดังนี้

ที่	ไม้ผล	ประเด็นเฉพาะด้านการผลิต (เมนูทางเลือก)
1	ทุเรียน	1. การแก้ไขปัญหาทุเรียนไส้ซึม 2. การแก้ไขปัญหาตัดทุเรียนด้วยคุณภาพ (ทุเรียนอ่อน) 3. การผลิตนอกฤดู 4. การควบคุมทรงพุ่ม 5. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน, เพลี้ยไก่แจ้ทุเรียน, หนอนเจาะผล, เพลี้ยแป้ง, เพลี้ยไฟ, ตัวอ่อนแมลงวัน และตัวอ่อนด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียน
2	มังคุด	1. การแก้ไขปัญหาเนื้อแก้วยางไหล 2. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยไฟ, หนอนซอนใบ, หนอนกินใบอ่อน, ผีเสื้อมวนหวาน และเพลี้ยแป้ง
3	เงาะ	1. การแก้ไขปัญหาหาราแป้ง 2. การผลิตนอกฤดู 3. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยไฟพริก, เพลี้ยแป้ง, หนอนคืบกินใบ, หนอนร่นกินใบ, หนอนเจาะซั้วผลเงาะ และผีเสื้อมวนหวาน
4	ลองกอง	1. การแก้ไขปัญหาข้อผลร่วง 2. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น หนอนกินใต้เปลือกลองกอง, เพลี้ยแป้ง และผีเสื้อมวนหวาน
5	ลิ้นจี่	1. การห่อข้อผลลิ้นจี่ 2. การควบคุมทรงพุ่ม 3. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น มวนลำไย, หนอนเจาะซั้วผล, หนอนเจาะกิ่ง, หนอนคืบกินใบ และหนอนซอนใบ
6	ลำไย	1. การตัดแต่งข้อผล 2. การควบคุมทรงพุ่ม 3. การผลิตนอกฤดู 4. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น มวนลำไย, หนอนเจาะซั้วผล, หนอนเจาะกิ่ง, หนอนคืบกินใบ และหนอนซอนใบ

ที่	ไม้ผล	ประเด็นเฉพาะด้านการผลิต (เมนูทางเลือก)
7	มะม่วง	1. การแก้ไขปัญหาโรคแอนแทรกโนส 2. การควบคุมทรงพุ่ม 3. การผลิตนอกฤดู 4. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยไฟ, เพลี้ยจักจั่นมะม่วง, ตัวงวงกัดใบมะม่วง, เพลี้ยหอย, เพลี้ยแป้ง และแมลงวันผลไม้
8	ส้มโอ	1. การแก้ไขปัญหาโรคแคงเกอร์ 2. การผลิตนอกฤดู 3. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น หนอนชอนใบส้ม, เพลี้ยไฟ, หนอนเจาะผลส้ม, หนอนผีเสื้อส้ม, หนอนแก้วส้ม, ผีเสื้อมวนหวาน และเพลี้ยหอยสีแดง แคลิฟอร์เนีย
9	ส้มเขียวหวาน	1. การแก้ไขปัญหาโรคแคงเกอร์ 2. การผลิตนอกฤดู 3. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น หนอนชอนใบส้ม, เพลี้ยไฟ, เพลี้ยไก่แจ้ส้ม, หนอนเจาะสมอฝ้าย, เพลี้ยหอย และเพลี้ยอ่อนดำ
10	กล้วย	1. การห่อเครือกล้วย 2. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น ตัวงวง และหนอนม้วนใบกล้วย
11	มะนาว	1. การแก้ไขปัญหาโรคแคงเกอร์ 2. การผลิตนอกฤดู 3. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น หนอนชอนใบส้ม, เพลี้ยไฟ และหนอนแก้วส้ม
12	มะปราง/ มะยงชิด	1. การห่อข้อผล 2. การผลิตนอกฤดู 3. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น แมลงวันผลไม้, ตัวงวงกัดใบมะปราง, ตัวเจาะลำต้นมะปราง, เพลี้ยไฟ, เพลี้ยจักจั่น และแมลงค่อมทอง
13	ฝรั่ง	1. การห่อข้อผล 2. การควบคุมทรงพุ่ม 3. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น แมลงวันผลไม้, เพลี้ยไฟ, ตัวม้วนใบ, หนอนเจาะกิ่ง และเพลี้ยแป้ง
14	น้อยหน่า	1. การห่อผล 2. การควบคุมทรงพุ่ม 3. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น แมลงวันผลไม้, แมลงค่อมทอง, ตัวทำลายดอก และเพลี้ยแป้ง
15	มะขามหวาน	1. การควบคุมทรงพุ่ม 2. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น แมลงนูน, หนอนปลอก, หนอนเจาะฝัก และหนอนคืบสีเทา
16	สตรอเบอรี่	1. การแก้ไขปัญหาโรคแอนแทรกโนส 2. การควบคุมแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยไฟ, หนอนกระทู้ผัก, เพลี้ยอ่อน และตัวขา

**ประเด็นหลักสูตรหลักในการถ่ายทอดความรู้ กรณีไม้ผลที่เป็น Champion Products
(ทุเรียน มะม่วง ลำไย) ในโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม้ผล**

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

เกษตรกรที่เป็นสมาชิกในแปลงไม้ผล Champion Products มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และลดต้นทุนการผลิตในแปลงของตนเองให้ได้ก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งไม้ผลประเภทนี้มีความสำคัญทางเศรษฐกิจสร้างรายได้จากการส่งออกเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องเน้นประเด็นเฉพาะทางวิชาการที่ควรนำมาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรร่วมกันเป็นหลัก ดังนี้

ที่	ไม้ผล	ประเด็นการควบคุมดูแลป้องกันกำจัดโรคแมลงก่อนการส่งออก
1	ทุเรียน	1. หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน 2. เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย 3. โรคผลเน่าจากเชื้อราไฟทอปเทอร่า 4. โรคราแป้ง ราดำ
2	มะม่วง	1. แมลงวันผลไม้ 2. ตัวงเจาะเมล็ด 3. เพลี้ยไฟ เพลี้ยแป้ง 4. โรคแอนแทรคโนส
3	ลำไย	1. เพลี้ยแป้ง 2. เพลี้ยหอย

ตัวอย่างที่ 1 ป้ายแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล
โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม้ผล

	1.5 เมตร	
1 เมตร	แปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล (.....) จังหวัด..... โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2566 ชื่อเจ้าของสวน..... ที่ตั้งแปลง.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ..... สนับสนุนโดย สำนักงานเกษตร..... กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 	
	2 เมตร	

รายละเอียดของป้ายแปลงเรียนรู้

- ขนาดป้าย 1x1.5 เมตร
- เสาความยาว 2 เมตร